

بانک قرض الحسنه رسالت

تشریح ریسک های بانک

مدیریت ریسک موثر اساس موفقیت بانک و به عنوان یکی از اولویت های استراتژیک بانک قرض الحسنه رسالت بوده که دارای فرهنگ مدیریت ریسک قوی و منظم می باشد و مسولیت مدیریت ریسک به وسیله همه کارکنان بانک و در همه سطوح بانک تسهیم شده است. مسولیت نهایی کلیه ریسک های پذیرفته بانک بر عهده هیات مدیره بانک می باشد.

ساختار مدیریت ریسک

هدف اولیه مدیریت ریسک بانک کسب اطمینان از این است که نتایج کلیه فعالیت های ریسکی بانک متناسب با استراتژی و سند اشتباهی ریسک بانک می باشد و تعادل متناسبی بین ریسک و درآمد، برای حداکثر سازی حقوق صاحبان سهام برقرار است. بانک قرض الحسنه رسالت برای رسیدن به این مهم دارای ساختار قوی مدیریت ریسک براساس سه اصل زیر می باشد:

• **حاکمیت ریسک:** مجموعه بانک قرض الحسنه رسالت اعتقاد دارد که مدیریت ریسک موثر، با حاکمیت ریسک موثر آغاز می گردد.

• **سند اشتباهی ریسک:** مدیریت ریسک موثر نیازمند سند اشتباهی ریسک مشخص و واضح و چگونگی مدیریت پروفایل ریسک بانک با توجه به سند اشتباهی ریسک می باشد.

• **تکنیک های مدیریت ریسک:** مدیریت ریسک موثر شامل تکنیک های است که به وسیله سند اشتباهی ریسک بانک مشخص گردیده است و بوسیله استراتژی های بانک و فرآیندهای برنامه ریزی خطوط کسب و کار حمایت می گردد.

چهار چوب و نمودار ساختار مدیریت ریسک

در حال حاضر اداره ریسک زیر نظر کمیته عالی مدیریت ریسک و هیئت مدیره فعالیت می کند و طبق شرح وظایف و مبانی مطابق با استانداردها و دستورالعمل های بانک مرکزی عمل می نماید.

تشریح ریسک های بانک

بانک در معرض ریسک های زیر قرار دارد:

- ریسک اعتباری
- ریسک نقدینگی
- ریسک بازار
- ریسک عملیاتی

مدل کسب و کار بانک قرض الحسنه رسالت که مبتنی بر بانکداری خرد و اجتماعی است و اصلی ترین بخش کسب و کار بانک را تشکیل می دهد، بیانگر آن است که بانک بیشترین میزان تاثیرپذیری را از ریسک های مالی دارد. از میان انواع ریسک، بانک قرض الحسنه رسالت بیشترین تاثیرپذیری را از ریسک های اعتباری و نقدینگی دارد. ریسک عملیاتی نیز بر برخی از فعالیت های جاری تاثیرگذار بوده که مورد سنجش و ارزیابی قرار می گیرد.

۱- ریسک اعتباری

تعریف ریسک اعتباری

ریسک اعتباری، زیان ناشی از احتمال قصوروام گیرنده یا طرف مقابل بانک نسبت به انجام تعهدانش، طبق شرایط توافق شده می باشد. در شرایط خاص، ریسک اعتباری به معنی عدم بازپرداخت تمام یا قسمتی از اقساط تسهیلات توسط دریافت کنندگان تسهیلات است. ریسک اعتباری، وضعیت نقدینگی و سودآوری بانک را تحت تاثیر قرار می دهد. از مهمترین ابعاد ریسک اعتباری، ریسک نکول مشتری، ریسک وثایق و ریسک تمرکز می باشند.

سیاستها و خط مشی های ریسک اعتباری:

بانک قرض الحسنه رسالت هدف اصلی خود را ارائه تسهیلات قرض الحسنه به مشتریان خود می داند. مهمترین هدف بانک ترویج بانکداری اسلامی و اعطای تسهیلات قرض الحسنه به اقشار مختلف جامعه است. اهم سیاست ها و خط مشی های اعتباری سال ۱۳۹۴ بانک به صورت زیر می باشند:

- ارائه تسهیلات قرض الحسنه با نرخ ۲ درصد کارمزد برای تسهیلات اقساطی و با نرخ ۴ درصد کارمزد برای تسهیلات سررسیدی
- تاکید بر امر اعتبارسنجی مشتریان جهت اعطای تسهیلات
- تعیین حدود اعتباری جهت تصویب تعهدات و تسهیلات
- اخذ وثایق مطمئن و معتبر و ارزش گذاری دقیق آنها و تعیین ضرایب کاهش ارزش آنها جهت سنجش میزان پوشش وثایق
- رعایت آیین نامه های ذینفع واحد، اشخاص مرتبط و تسهیلات کلان

بانک قرض الحسنه رسالت، به منظور تحقق اهداف فوق از ساختار مناسبی شامل واحدهای سیاست گذاری در مدیریت ریسک اعتباری، واحدهایی اجرایی به هم پیوسته با شرح وظایف مشخص، فرآیندهای مدون و توسعه یافته در مدیریت ریسک اعتباری و سامانه های اعتبارسنجی بهره می برد.

واحدهای اجرایی مدیریت ریسک اعتباری:

با توجه به اینکه قسمت عمده ای از ریسک های بانک را ریسک اعتباری تشکیل می دهد، واحدهای متعددی در سطوح مختلف بانک در مدیریت ریسک اعتباری فعالیت می نمایند. این مساله در بانک به گونه ای مدیریت می شود که هر یک از پرسنل متناسب با حوزه مسولیت و اختیارات، مسول مدیریت ریسک حوزه فعالیت خود می باشد. کلیه پرسنلی که به نوعی به فعالیت های اعتباری مربوط می شوند در قالب پرسنل اجرایی مدیریت ریسک اعتباری قرار می گیرند. واحدهای اجرایی مدیریت ریسک در بانک قرض الحسنه رسالت به شرح

ذیل می باشند:

- هیات مدیره؛
- کمیته عالی مدیریت ریسک؛
- کمیته فرعی ریسک اعتباری؛
- مدیریت اعتبارات و حقوقی؛
- واحد مدیریت ریسک؛

حدود اختیارات سطوح مختلف سازمانی برای تصویب تسهیلات و تعهدات:

تمامی واحدهای اجرایی که در فوق به آنها اشاره شد دارای حدود اختیارات مشخص می‌باشند. حدود اختیارات مذکور متناسب با سطح ریسک قابل پذیرش در هر یک از سطوح مختلف سازمانی بانک تدوین شده است. به منظور تعیین سطح ریسک اعتباری قابل پذیرش در هر یک از سطوح سازمانی پارامترهای متعددی منجمله: ریسک مشتری، ریسک وثایق، حجم تسهیلات و تعهدات، و ... در نظر گرفته می‌شود. به عبارت بهتر حدود اختیارات در بانک قرض الحسنه رسالت با توجه به سطح ریسک تصمیمات تعیین می‌گردد.

روشهای کاهش ریسک اعتباری:

مهم‌ترین و موثرترین ابزار کاهش ریسک اعتباری با توجه به نبود بیمه تسهیلات اعتباری کامل و مشتقات مالی در ایران، عدم پرداخت تسهیلات به مشتریان با ریسک اعتباری بالا و دریافت وثایق با توجه به ریسک مشتری و درجه ریسک نقدشوندگی وثایق می‌باشد. اهم سایر فعالیت‌های بانک در خصوص کاهش ریسک اعتباری به شرح ذیل می‌باشد:

- حرکت به سمت بهره‌گیری از سامانه اعتبارسنجی
- بازبینی فرآیند اعتبارسنجی و اصلاح آن با توجه به سوابق عملکردی مشتریان بانک
- اعطای تسهیلات به صورت خرد
- اخذ وثایق مطمئن و با قابلیت نقدشوندگی بالا
- محدود کردن اختیارات ارکان اعتباری با تعیین حدود اختیارات اعتباری

فرآیند اعتبار سنجی مشتریان:

سامانه اعتبارسنجی در صدد کاهش ریسک اعتباری بانک و استاندارد نمودن فرآیند بررسی ریسک اعتباری مشتریان می‌باشد. طی این فرآیند مشتریان به چهار گروه فاقد ریسک مشهود، کم ریسک، با ریسک متوسط و پرریسک تقسیم می‌شوند. به هر میزان که ریسک مشتریان افزایش یابد ضمانتها و تضامین آنها نیز افزایش یافته و برای مشتریان پرریسک تسهیلاتی در نظر گرفته نمی‌شود. شاخصهای ارزیابی مشتریان در این فرآیند، برگرفته از مدل 5C اعتباری بوده و عواملی از قبیل ظرفیت و توان بازپرداخت بدهیها، سابقه بازپرداخت اقساط وامهای جاری و گذشته، همکاری مالی با بانک و بهبود دهنده های اعتباری (تضامین و وثایق) از عوامل ارزیابی مشتریان می‌باشند.

نحوه مدیریت تسهیلات غیر جاری

سیاست بانک در خصوص مدیریت مطالبات غیرجاری بر مبنای اصل بازدارندگی با اخذ وثایق و مدیریت مطلوب در خصوص پیگیری وصول مطالبات می‌باشد. بدین معنی که مدیریت تسهیلات غیرجاری از همان ابتدای اعطای تسهیلات با توجه به اعتبارسنجی مشتریان و همچنین اخذ وثایق مطمئن صورت می‌گیرد. وظیفه اصلی مدیریت تسهیلات غیرجاری برعهده مدیریت اعتبارات و حقوقی بانک و واحدهای مربوط در استان ها می‌باشد. اهم اقدامات انجام شده در راستای مدیریت تسهیلات غیرجاری به صورت زیر می‌باشد:

- تهیه گزارش‌های منظم از وضعیت ذخایر، وثایق، میزان مانده مطالبات غیرجاری به ازای مشتریان
- نظارت بر تخصیص تسهیلات توسط ارکان اعتباری
- آموزش لازم در زمینه پیگیری و وصول مطالبات به همکاران مربوط
- کنترل دائمی تسهیلات غیرجاری به کل تسهیلات
- ارائه راهکار مناسب جهت مدیریت وثایق

۱-۱- جدول تحلیل کیفیت اعتباری تسهیلات و تعهدات اعطایی و سرمایه گذاری ها بر اساس طبقات دارایی ها

نوع تسهیلات	تسهیلات اعطایی به بانک ها		تسهیلات اعطایی به مشتریان	
	۱۳۹۳	۱۳۹۴	۱۳۹۳	۱۳۹۴
جاری	-	-	۳۳,۶۷۱,۰۷۰	۴۵,۳۵۱,۲۸۸
سررسید گذشته	-	-	۴۳۰,۲۷۰	۴۰۷,۲۰۷
معوق	-	-	۳۱۰,۱۳۸	۳۲۷,۴۹۸
مشکوک	-	-	۸۳,۸۲۹	۱۷۵,۶۹۸
کارمزد و وجه التزام	-	-	۹۵,۳۵۹	۱۳۲,۰۷۶
جمع مبلغ ناخالص	-	-	۳۴,۵۹۰,۶۶۶	۴۶,۳۹۳,۷۶۷
ذخیره کاهش ارزش	-	-	(۱,۲۳۸,۲۸۵)	(۱,۵۵۷,۲۳۰)
خالص مبلغ دفتری	-	-	۳۳,۳۵۲,۳۸۱	۴۴,۸۳۶,۵۳۷

ذخیره کاهش ارزش شامل ۹۱۳,۳۵۹ میلیون ریال ذخیره مطالبات مشکوک الوصول و ۶۴۳,۸۷۱ میلیون ریال کارمزد سالهای آینده می‌باشد. با توجه به عدم دسته بندی مشتریان در سال ۱۳۹۴ به درجه های فاقد ریسک مشهود، ریسک کم، ریسک متوسط، ریسک زیاد و دراستانه سوخت شدن، امکان ارائه جدول تحلیل کیفیت اعتباری تسهیلات بر اساس رتبه بندی اعتباری داخلی بانک فراهم نگردید.

۱-۲- کیفیت اعتباری اوراق مشارکت و نظایر آن

۱۳۹۳	۱۳۹۴	
میلیون ریال	میلیون ریال	اوراق مشارکت طرحهای عمرانی دولت
۰	۱,۱۲۵,۲۸۳	اوراق شرکت های غیر دولتی - شرکت فولاد کاوه جنوب کیش
۲۰۰,۰۰۰	۰	
۲۰۰,۰۰۰	۱,۱۲۵,۲۸۳	

۳-۱- نوع و مبلغ وثایق اخذ شده از مشتریان اعتباری

۱۳۹۳	۱۳۹۴	انواع اصلی وثایق
میلیون ریال	میلیون ریال	
		تسهیلات اعطایی به مشتریان حقیقی
۲۴۹,۸۲۳	۲۸۲,۱۱۳	اوراق مشارکت/ صکوک
۳,۳۵۰,۵۷۹	۳,۷۴۰,۸۳۳	سپرده
۷,۳۷۶,۲۰۶	۱۳,۴۸۵,۵۹۴	املاک و مستغلات
۲۲,۴۶۹	۱۸,۲۳۱	ضمانتنامه
۱۹۷,۵۱۶,۸۴۶	۲۹۱,۰۲۶,۰۷۸	چک
۱۰,۰۹۷,۴۹۰	۹,۱۴۳,۴۱۳	سفته
۰	۷۵۹,۷۵۸	قرارداد لازم الاجرا
۷۲۱,۰۵۱	۵۷۲,۲۹۸	طلا
		تسهیلات اعطایی به مشتریان حقوقی
-	۱,۷۶۰	سپرده
-	۱,۱۴۰	املاک و مستغلات
-	۵۵,۸۰۵	چک
-	۱۴۱	طلا
۲۱۹,۳۳۴,۴۶۴	۳۱۹,۰۸۷,۱۶۴	

۴-۱- مانده تسهیلات بر اساس نسبت مانده تسهیلات (به کسر ذخایر) به ارزش نقد روز آوری شده وثایق

۱۳۹۴	شرح
میلیون ریال	
	تسهیلات اعطایی به مشتریان حقیقی
۴۳۵,۲۸۰	کمتر از ۵۰ درصد
۶۳۶,۹۴۶	۵۱ تا ۷۰
۶۳۱,۵۶۷	۷۱ تا ۹۰
۴۳۱,۰۹۰	۹۱ تا ۱۰۰
۴۲,۷۰۰,۳۶۱	بالاتر از ۱۰۰ درصد
	تسهیلات اعطایی به مشتریان حقوقی
۱,۲۹۳	کمتر از ۵۰ درصد
-	۵۱ تا ۷۰
-	۷۱ تا ۹۰
-	۹۱ تا ۱۰۰
-	بالاتر از ۱۰۰ درصد
۴۴,۸۳۶,۵۳۷	

۵-۱- جدول توزیع بخش اقتصادی تسهیلات و سرمایه گذاری ها و تمرکز درون یا برون مرزی آن

میزان تسهیلات اعطایی بر اساس بخش های اقتصادی

۱۳۹۳	۱۳۹۴	
میلیون ریال	میلیون ریال	
-	-	صنعت
۱۵,۰۲۱,۹۴۳	۱۴,۲۱۹,۴۵۶	مسکن
۱۴,۰۶۸,۰۹۶	۳۰,۱۱۷,۱۷۹	بازرگانی و خدمات
۸۹۵,۶۰۷	۲۲۷,۰۷۰	کشاورزی
۴,۵۰۹,۶۶۱	۱,۶۹۷,۹۸۶	قرض الحسنه قدیم
۹۵,۳۵۹	۱۳۲,۰۷۶	کارمزد و وجه التزام دریافتی
۳۴,۵۹۰,۶۶۶	۴۶,۳۹۳,۷۶۷	جمع تسهیلات
(۵۹۹,۴۳۳)	(۶۴۳,۸۷۱)	کارمزد سالهای آینده
(۶۳۸,۸۵۲)	(۹۱۳,۳۵۹)	ذخیره مطالبات مشکوک الوصول
۳۳,۳۵۲,۳۸۱	۴۴,۸۳۶,۵۳۷	جمع مبلغ دفتری تسهیلات
		میزان تسهیلات / تعهدات بر اساس داخل و خارج از کشور
۳۳,۳۵۲,۳۸۱	۴۴,۸۳۶,۵۳۷	داخل کشور
۰	۰	خارج کشور

۶-۱- جدول توزیع تسهیلات قرض الحسنه بر اساس نوع مشتری

نوع مشتری	تسهیلات اعطایی طی دوره		مانده تسهیلات در پایان دوره	
	مبلغ	نسبت به کل	مبلغ	نسبت به کل
مشتریان حقیقی	۴۷,۷۶۱,۶۱۹	۹۹.۹۹٪	۴۶,۲۶۰,۳۹۸	۹۹.۹۹۷٪
مشتریان حقوقی	۳,۷۴۰	۰.۰۱٪	۱,۲۹۳	۰.۰۰۳٪
	۴۷,۷۶۵,۳۵۹	۱۰۰٪	۴۶,۲۶۱,۶۹۱	۱۰۰٪

۷-۱- جدول گردش تسهیلات غیر جاری

	۱۳۹۳	۱۳۹۴
مانده تسهیلات غیر جاری در ابتدای سال	۵۲۶,۲۰۷	۸۲۴,۲۳۷
انتقال یافته به غیر جاری در طی سال	۳,۰۴۲,۵۲۳	۳,۳۷۲,۰۵۳
تسهیلات غیر جاری تسویه شده طی سال	۲,۷۴۴,۴۹۳	۳,۲۷۷,۳۹۰
وصول نقدی	۰	۸,۴۹۶
وصول شده با تملیک دارایی	۰	۸,۴۹۶
مانده تسهیلات غیر جاری در پایان سال	۸۲۴,۲۳۷	۹۱۰,۴۰۴

۸-۱- توزیع تسهیلات غیر جاری بر اساس بخش های اقتصادی

	مانده غیر جاری تسهیلات اعطایی		ذخیره خاص مطالبات مشکوک الوصول		خالص تسهیلات و مطالبات غیر جاری	
	۱۳۹۳	۱۳۹۴	۱۳۹۳	۱۳۹۴	۱۳۹۳	۱۳۹۴
مسکن	۱۲۶,۰۲۵	۲۰۹,۰۵۰	۷۹,۸۵۲	۱۹,۵۴۴	۱۰۶,۴۷۱	۱۶۱,۲۰۸
بازرگانی	۱۰۴,۲۱۸	۲۳۶,۶۳۳	۱۳,۳۱۷	۱۶,۱۵۷	۸۸,۰۵۶	۱۸۲,۴۷۷
کشاورزی	۶۱,۱۴۰	۳۴,۶۷۲	۹,۸۲۲	۳,۴۸۵	۲,۶۵۴	۲۶,۷۳۳
قرض الحسنه قدیم	۵۳۲,۸۵۴	۴۳۰,۰۴۸	۱۰۵,۳۸۱	۱۰۰,۲۸۵	۴۸۷,۵۸۵	۳۰۰,۳۵۸
جمع	۸۲۴,۲۳۷	۹۱۰,۴۰۴	۲۰۸,۳۷۲	۱۳۹,۴۷۱	۶۸۴,۷۶۶	۶۷۰,۷۷۶

۹-۱- مانده دارایی های تملیکی

شرح	۱۳۹۳	۱۳۹۴
املاک و مستغلات مسکونی	-	۱,۱۲۰
املاک و مستغلات اداری / تجاری	-	۷,۳۲۳
	-	۸,۴۴۳

۱۰-۱- جدول محاسبه میزان سرمایه لازم برای پوشش ریسک اعتباری

نوع دارایی	۱۳۹۴			
	دارایی ها و تعهدات	ضریب ریسک	میزان ریسک	سرمایه اختصاص یافته
مطالبات از سایر بانک ها و سایر مؤسسات اعتباری	۳,۸۷۱,۲۵۶	۲۰	۷۷۴,۲۵۱	۶۱,۹۴۰
سایر حساب های دریافتی	۴۹۷,۸۸۷	۱۰۰	۴۹۷,۸۸۷	۳۹,۸۳۱
تسهیلات اعطایی به پستوانه وثیقه ملکی	۲,۸۰۵,۴۰۹	۵۰	۱,۴۰۲,۷۰۵	۱۱۲,۲۱۶
سایر تسهیلات اعطایی و مطالبات	۴۲,۰۳۱,۱۲۸	۱۰۰	۴۲,۰۳۱,۱۲۸	۳,۳۶۲,۴۹۰
سایر دارایی ها	۴,۴۵۹,۹۱۱	۱۰۰	۴,۴۵۹,۹۱۱	۳۵۶,۷۹۳
جمع	۵۳,۶۶۵,۵۹۱	-	۴۹,۱۶۵,۸۸۲	۳,۹۳۳,۲۷۱

با توجه به محاسبات جدول فوق، میزان سرمایه لازم برای پوشش ریسک اعتباری داراییهای بانک مبلغ ۳,۹۳۳,۲۷۱ میلیون ریال می باشد. در این جدول سرمایه لازم جهت پوشش ریسک اعتباری با اعمال نرخ ۸ درصد محاسبه شده است.